

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/151/2022
Identifikačné číslo spisu:	8108213999
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8108213999.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu R. H. - CORYN, IČO: 32925042, R., H. 8, zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Fecil'ákom, Prešov, Jesenná 8, proti žalovanému Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, IČO: 36038351, Banská Bystrica, Námestie SNP 8, vo veci týkajúcej sa Odštepného závodu Prešov, Prešov, Obrancov mieru 6, zastúpenému advokátom JUDr. Marekom Morochovičom, Bratislava, Krížna 56, o zaplatenie 12 712,89 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 25C/159/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 13. januára 2022 sp. zn. 14Co/5/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. novembra 2017 č. k. 25C/159/2008-884 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 12 712,89 eura s bližšie určeným príslušenstvom a priznal žalobcovi právo na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100%.

1.1. Právne poukázal na ustanovenia § 22 ods. 1 písm. c), ods. 2 prvá veta zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku, § 20, § 21 ods. 5, § 23 zákona č. 504/2003 Z.z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov, v znení účinnom k 1. októbru 2008, ďalej na § 14 ods. 5, § 16 ods. 2 písm. d/ vyhlášky Ministerstva financií, cien a miezd Slovenskej socialistickej republiky č. 205/1988 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a o náhradách za dočasné užívanie pozemkov, v spojení s článkom 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a základe ktorých ustanovení prvostupňový súd žalobe žalobcu vyhovel.

1.2. V podstatnom uviedol, že náhrada poskytnutá žalobcovi za nájom podľa zákona o pôde by bola

neprimerane nízka, keďže by vychádzala z ceny určovanej podľa vyhlášky č. 205/1988 Zb., pričom táto cena bola v súlade s vyhláškou určená na 3,- Sk za m² (teda 0,099 € - zaokrúhlené 0,1 €), bez ohľadu na zmenené ceny výkonov a dreva na trhu. Pritom, použitie výnosovej metódy aj pri určení nájmu zo zákona bolo v čase ukončenia nájomného vzťahu medzi stranami možné. Prvostupňový súd konštatoval, že spôsob určenia nájomného nebol na vlastníkov, ale na žalovanom, ktorý sám stanovil spôsob jeho určenia. Bol to práve žalovaný, ktorý zvolil vo všetkých zmluvách spôsob určenia nájomného výnosovou metódou, ktorá je podľa interných predpisov žalovaného pre neho výhodnejšia. Prvostupňový súd nezistil žiadnu potrebu všeobecného záujmu dostatočne silnú na to, aby opodstatňovala nízke nájomné bez akéhokoľvek vzťahu k skutočnej cene vyťaženého dreva. V predmetnom spore preto akceptoval výšku nájomného určenú výnosovou metódou a neprihliadol na znalecké posudky, ktoré určovali cenu nájmu podľa neplatnej vyhlášky z roku 1988.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného ostatným rozsudkom z 13. januára 2022 sp. zn. 14Co/5/2021 (ďalej aj „napadnuté odvolacie rozhodnutie“), po zrušení jeho predchádzajúceho rozsudku uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolený súd“) z 27. júla 2021 sp. zn. 7Cdo/95/2020, zmenil prvostupňový rozsudok tak, že žalobu zamietol a sporovým stranám nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2.1. Odvolací súd najskôr uviedol, že žalobca písomným podaním doručeným odvolaciemu súdu 18. novembra 2021 (č. l. 1161 spisu) oznámil súdu, že dňa 19. júna 2018 mu bola žalovaným zaplatená suma 26 487,57 eura, ktorá pozostávala (i) z istiny vo výške 12 712,89 eura a (ii) z úroku z omeškania za obdobie od 23. júla 2007 do 19. júna 2018 vo výške 13 774,68 eura. Odvolací súd následne vyzval obe strany konania s odkazom na ust. § 382 CSP, aby sa vyjadrili k novej aplikácii ust. § 559 OZ a § 217 ods. 1 CSP. Žalobca v súvislosti s uvedenou výzvou opakovane žiadal, aby súd posúdil uplatnený nárok žalobcu ako opodstatnený (pretože žalobca disponuje hmotnoprávnym nárokom), a takto aj prihliadal na plnenie, ktoré bolo žalobcovi poskytnuté zo strany žalovaného. Ak je zjavné, že dlh (nárok žalobcu) bol dôvodný a zanikol jeho splnením, pri aplikácii § 559 OZ je možné žalobu zamietnuť a priznať žalobcovi nárok na náhradu trov konania, pretože žaloba bola podaná dôvodne.

2.2. Na prejednanie odvolania odvolací súd v zmysle § 385 ods. 1 CSP nariadil pojednávanie. Žalobca žiadal vyhodnotiť opodstatnenosť uplatneného nároku, na čo žalovaný reagoval s poukazom na procesnú nemožnosť pojatia takéhoto stanoviska súdu do výroku súdneho rozhodnutia. Žalobca s odôvodnením opodstatnenosti uplatňovaného nároku žiadal priznať nárok na náhradu trov konania. Obe sporové strany sa stotožnili v tom, že s prihliadnutím na uvedené žalovaným realizované plnenie (aj so zreteľom na použiteľnú judikatúru týkajúcu sa ust. § 217 ods. 1 CSP) nemožno žalobe o plnenie už vyhovieť, pretože by sa tým neprípustne založil exekučný titul na opätovné vymáhanie nároku. Sporové strany sa nezhodli len v otázke rozhodovania o nároku na náhradu trov konania.

2.3. Odvolací súd ďalej uviedol, že aj keď v zásade preskúmaval prvostupňový rozsudok podľa stavu, ktorý tu bol v čase jeho rozhodovania, musel napriek tomu rešpektovať zásadu viazanosti súdu stavom v čase vyhlásenia rozsudku (§ 217 ods. 1 CSP). Musel teda zohľadniť všetky skutočnosti významné pre rozhodnutie, ku ktorým došlo od vyhlásenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (pozri bod 2.1.). Súdna prax, na ktorú odvolací súd už poukázal vo výzve adresovanej sporovým stranám, je už jednotná v tom, že ak na základe predchádzajúceho právoplatného a vykonateľného rozsudku súdu, ktorý bol následne zrušený, zaplatil žalovaný žalobcovi prisúdenú čiastku, je potrebné túto skutočnosť zohľadniť pri novom prejednaní veci. Ak bola uplatňovaná pohľadávka zaplatená, odvolací súd vychádzajúc zo stavu existujúceho v čase vyhlásenia jeho rozsudku, nemá inú možnosť ako žalobu zamietnuť, a to aj v tých prípadoch, ak by dospel k záveru, že nárok je opodstatnený. Ak by odvolací súd v rozpore s týmto uvedeným pravidlom priznal svojim novým rozsudkom žalobcovi právo na zaplatenie pohľadávky, ktorá už bola zaplatená, založil by tým neprípustne exekučný titul na jeho opätovné vymáhanie (napr. 8Cdo/30/2017, 2Cdo/195/2017, 7Cdo/85/2013 alebo aj rozsudok Najvyššieho súdu ČR 28Cdo/661/2013). Z podobných záverov vychádza aj nález Ústavného súdu SR II.ÚS 18/2016. Za takéhoto stavu neostala odvolaciemu súdu iná možnosť len rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bolo žalobe vo veci samej vyhovieť zmeniť a žalobný návrh zamietnuť (§ 388 CSP).

2.4. Pre záver o zamietnutí žaloby postačovali skutočnosti, ktoré vyplynuli z nepochybne zisteného stavu o tom, že pohľadávka, ktorá bola predmetom tohto konania po predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, bola žalovaným splnená. Rešpektujúc náležitosti písomného vyhotovenia rozsudku

tak, ako vyplývajú aj pre rozsudok odvolacieho súdu z aplikácie ustanovenia § 220 ods. 2 CSP (s použitím ust. § 378 ods. 1 CSP) odvolací súd poukázal na to, že už len skutočnosti o nepochybné realizovanom plnení viedli aj pri rešpektovaní konštatovaných záverov z judikatúry súdov k tomu, že postačuje pre zdôvodnenie rozhodnutia o zmene rozsudku súdu prvej inštancie uvedené zistenie o zaplatení nárokov po predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu. Judikatúra EŠLP zdôrazňuje, že povinnosťou súdu je podľa okolností veci dať odpoveď na rozhodujúce argumenty. Nie je povinnosťou súdu vyporiadať sa so všetkými argumentami sporových strán, ale len s tými, ktoré môžu mať vplyv na samotné rozhodnutie. Za súčasného stavu nebolo preto relevantného dôvodu pre účely rozhodovania vo veci samej zaujímať stanovisko k opodstatnenosti, či neopodstatnenosti podanej žaloby. Určujúcim bolo len to, že pohľadávka, ktorú žalobca uplatňoval zmenenou žalobou bola po predchádzajúcom rozhodnutí súdu zaplatená. Procesný poriadok nedáva priestor pre to, aby súd vo výroku rozhodnutia konštatoval to, že či nárok bol uplatňovaný opodstatnene alebo pre uplatňovanie takéhoto nároku neexistovali procesné a najmä hmotnoprávne podmienky. Vo výroku tohto rozhodnutia odvolacieho súdu odvolací súd vyslovil ako rozhodol a z odôvodnenia musí vyplynúť prečo tak rozhodol. Odvolací súd dôvod, pre ktorý zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu zamietol pomenoval práve zo skutkových okolností, ktoré vyplynuli v priebehu tohto odvolacieho konania po zrušení predchádzajúceho rozsudku dovolacím súdom.

2.5. Podľa názoru odvolacieho súdu jeho predchádzajúce rozhodnutie, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, malo charakter deklaratórneho rozhodnutia. Zrušenie právoplatného rozhodnutia deklaratórnej povahy nezakladá bez ďalšieho právo strany v konaní na vrátenie poskytnutého plnenia, pretože rozhodujúce je, či právny dôvod plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe. Zrušenie právoplatného rozsudku by založilo samo o sebe právo na vydanie bezdôvodného obohatenia iba v prípade právoplatného rozsudku majúceho konštitutívne účinky (nález ÚS SR II.ÚS 18/2016-78). Odvolací súd uzavrel, že predmetom tohto konania nebolo posudzovanie prípadného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Nebolo teda potrebné v dôvodoch tohto rozhodnutia dať odpoveď na to, či žalovaným realizované plnenie spočívalo na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe. Relevantným pre toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo to, že pohľadávka po predchádzajúcom rozhodnutí súdu, ktoré bolo následne zrušené dovolacím súdom, bola zaplatená. Na toto odvolací súd prihliadal pri aplikácii ustanovenia § 217 ods. 1 CSP.

2.6. V súvislosti s rozhodnutím o trovách konania odvolací súd uviedol, že porovnávajúc to, čo žalobca žalobou uplatňoval a výsledok tohto konania pojatý do rozhodnutia o podanej žalobe, svedčí záveru o tom, že úspešným v tomto konaní bol žalovaný. Žalobcov neúspech s uplatňovanou žalobou súvisel s tým, že žalovaný mu po predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu žalovanú pohľadávku plnil. Žalobca na toto plnenie nereagoval procesným úkonom, ktorým by nežiadal súd už rozhodovať o podanej žalobe. Ak bol žalobný návrh zamietnutý pri aplikácii ust. § 255 ods. 1 CSP, procesným výsledkom (vítazstvom) v tomto konaní je úspech žalovanej strany. Z ustanovenia § 257 CSP však vyplýva moderačné oprávnenie súdu, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Uvedené ustanovenie teda predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok, či od zásady zodpovednosti za zavinenie, ktoré sa aplikuje pri zastavení konania (viď § 256 ods. 1 CSP). Sú výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Znamená to, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojim zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon bližšie nešpecifikuje. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnu prax. Už dnes ustálená judikatúra (napr. 2MCdo/17/2009, 5Cdo/67/2010, či 3MCdo/46/2012) judikuje to, že ustanovenie § 257 CSP nezakladá voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale dáva súdu možnosť, či povinnosť skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. V predmetnej veci, ktorá sa viedla na súde prvej inštancie od roku 2008 boli uplatňované nároky, ktoré napokon v roku 2018 boli žalovanou stranou žalobcovi zaplatené. Žalobca nereagoval na toto plnenie procesným úkonom, ktorým by sa už nedožadoval rozhodnutia v predmetnej veci meritórnym rozhodnutím. Skutkové okolnosti, ktoré priviedli záver o zamietnutí žaloby, boli dané súdu na vedomie až po kasačnom rozhodnutí dovolacieho súdu. Plnenie žalovaným realizované pre žalobcu nebolo oznámené ani dovolaciemu súdu. Strany toto oznámili odvolaciemu súdu až po osobitnej výzve odvolacieho súdu, či nedošlo k zmene

skutkových okolností, ktoré tvorili základ predchádzajúceho, neskôr zrušeného rozhodnutia dovolacím súdom. Priznanie náhrady trov konania žalovanému ako úspešnému v tomto konaní by bolo z tohto hľadiska podľa záverov odvolacieho súdu nespravodlivým a neprimerane tvrdým opatrením vo vzťahu k žalobcovi. Za takéhoto stavu, aj keď procesný výsledok tohto konania by v zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 CSP zakladal nárok na náhradu trov konania žalovanej strane, odvolací súd tieto skutočnosti mal na zreteli ako dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré pri aplikácii ustanovenia § 257 CSP výnimočne viedli k nepriznaniu náhrady trov ani žalovanému, ktorý by inak nárok na náhradu trov konania podľa zásady úspechu mal. Žalobcovi nárok na náhradu trov konania ako neúspešnému v konaní nárok na náhradu trov konania nemohol byť priznaný (viď vyššie uvedené ustanovenie § 255 ods. 1 CSP). Preto odvolací súd sporovým stranám nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré odôvodnil tým, že v konaní došlo k vadám, keď odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ v spojení s § 431 ods. 1 CSP a tiež tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Navrhol, aby najvyšší súd napadnuté odvolacie rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP žalobca namietal, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nijako nevysporiadal s otázkou, či nárok žalobcu bol dôvodný. Odvolací súd nepreskúmal rozsudok súdu prvej inštancie (napadnutý odvolaním zo strany žalovaného) a či návrhom na začatie konania uplatnený nárok právnej predchodkyne žalobcu (postúpený na žalobcu) bol dôvodný a ak áno, v akom rozsahu. Dovolaním napadnuté rozhodnutie je preto nepreskúmateľné a zmatečné.

3.2. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením veci (§ 432 ods. 1 CSP) žalobca - bez označenia bližšieho dovolacieho dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 CSP - poukázal na nesprávny právny záver odvolacieho súdu, vyslovený v bodoch 40 a 41 jeho dôvodov a týkajúci sa rozhodnutia o trovách konania „Porovnávajúc to, čo žalobca žalobou uplatňoval a výsledok tohto konania pojatý do rozhodnutia o podanej žalobe, svedčí to záveru o tom, že úspešným v tomto konaní bol žalovaný. Žalobcov neúspech s uplatňovanou žalobou súvisel s tým, že žalovaný mu po predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu žalovanú pohľadávku plnil. Žalobca na toto plnenie nereagoval procesným úkonom, ktorým by nežiadal súd už rozhodovať o podanej žalobe. Ak bol žalobný návrh zamietnutý pri aplikácii ust. § 255 ods. 1 CSP, procesným výsledkom (vít'azstvom) v tomto konaní je úspech žalovanej strany ... Žalovaná strana podľa predchádzajúcich záverov vyplývajúcich z aplikácie ustanovenia § 255 ods. 1 CSP má právo na náhradu trov konania (na základe zásady úspechu v konaní)....“.

3.2.1. Podaním z 19. apríla 2022 žalobca v súvislosti s vyššie uvedeným nesprávnym právnym posúdením veci (bod 3.2.) upresnil právnu otázku takto: „Má žalobca nárok na náhradu trov konania keď žalovaný plnil (na základe právoplatného rozsudku, ktorý bol následne dovolacím súdom zrušený) a v čase opätovného prejednania veci odvolacím súdom už (žalovaným uhradený) dlh splnením zanikol na základe čoho súd rešpektujúc zásadu viazanosti stavom v čase vyhlásenia rozsudku (§ 217 CSP) žalobu zamietol...?“. V tejto súvislosti potom uviedol, že „ani nová právna úprava nevyklučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu (uznesenie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 649/2018-11, sp. zn. I. ÚS 56/2017-12, v spojení s nálezom sp. zn. I. ÚS 192/2015, uznesením sp. zn. II. ÚS 317/09 a sp. zn. III. ÚS 388/2018) sme toho názoru, že ak by sa KS PO bol v odôvodnení rozhodnutia vysporiadal ako s odvolaním žalovaného, tak aj s uplatneným nárokom žalobcu, ako dôvodným, mal žalobcovi ako úspešnej strane sporu priznať nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu ...Žalobca pritom nemal povinnosť (po splnení dlhu zo strany žalovaného) zobrať žalobu späť a na druhej strane to bol práve odvolací súd, ktorý bol povinný sa s uplatneným hmotnoprávnym nárokom žalobcu vysporiadať v odôvodnení napadnutého rozsudku (pozri uznesenie NS SR sp. zn. 7Cdo/85/2013) zo dňa 09.04.2014. Dovolaním napadnuté rozhodnutie, je preto v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít v zmysle vyššie uvedeného rozhodnutia NS SR sp. zn. 7Cdo/85/2013 a rozhodnutí zhrnutých v bode 46. tohto dovolania“.

4. Žalovaný vo svojom stanovisku k dovolaniu žalobcu navrhol dovolanie odmietnuť a priznať mu náhradu dovolacích trov. Uviedol, že odvolací súd dostatočne jasne, zrozumiteľne a presvedčivo odôvodnil svoje rozhodnutie a to aj vo vzťahu k dovolateľom namietanému postupu odvolacieho súdu pri hodnotení skutkovej a právnej situácie v prejednávanej veci v čase jeho rozhodovania. Odkaz dovolateľa na dovolacie rozhodnutie sp. zn. 7Cdo/85/2013 z 29. marca 2018, ktorým odôvodňuje dôvodnosť dovolania, žalovaný považoval za nepochopenie tohto rozhodnutia.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

7. Žalobca v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP namietal, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nijako nevysporiadal s otázkou, či nárok žalobcu bol dôvodný. Dovolaním napadnuté rozhodnutie je preto nepreskúmateľné a zmätočné (bod 3.1.).

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

8.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdeným vadám zmätočnosti.

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre

jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

10.1. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

11. V zmysle vyššie uvedeného rovnako tak v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

11.1. Z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

11.2. Podľa § 393 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté.

12. Najvyšší súd uvádza, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľa, že v rozsahu jeho dovolacích výhrad nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia a že je nepreskúmateľné resp. arbitrárne (body 3.1. a 7). Dovolaním napádané rozhodnutie, ktoré sa týkalo zamietnutia žaloby totiž dostatočným spôsobom uvádza skutkový i právny stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, najmä vzhľadom na situáciu, ktorá v priebehu ostatného odvolacieho prieskumu nastala, t. j. že žalovaný žalovanú istinu a príslušenstvo po predchádzajúcom odvolacom rozhodnutí žalobcovi uhradil, na ktorú procesnú a hmotnoprávnu zmenu odvolací súd sporové strany osobitne upozornil tak postupom podľa § 382 CSP, ako aj na nariadenom odvolacom pojednávaní. V tomto ohľade poukázal tiež na rozhodovaciu prax dovolacieho a ústavného súdu (body 12 až 26 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Zdôraznia, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (217 ods. 1 CSP) odvolací súd, vzhľadom na to, že žalovaná pohľadávka bola zaplatená zmenil prvostupňový rozsudok a žalobu zamietol. Zároveň pre zdôvodnenie rozhodnutia o zmene prvostupňového rozsudku považoval za postačujúce uvedené zistenie o zaplatení nárokov po predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu (body 27 až 35 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Myšlienkový postup odvolacieho súdu bol preto v odôvodnení dostatočne vysvetlený a odvolací súd

odôvodnil zmeňujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Nosné dôvody zamietnutia žaloby uvedené odvolacím súdom nemožno v okolnostiach posudzovanej veci považovať za celkom zjavne nedôvodné, ani za arbitrárne, či právne nekonformné. Dovolateľ preto nedôvodne argumentoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné) resp. arbitrárne. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP

13. Žalobca v podanom dovolaní namietal tiež nesprávne právne posúdenie výroku odvolacieho rozhodnutia o trovách konania (pozri body 3.2. a 3.2.1.). Žalobca (kvalifikovane zastúpený advokátom) síce explicitne neuviedol, ktorý dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP mal na mysli, avšak najvyšší súd (aj) za pomoci interpretačného pravidla uvedeného v § 124 ods. 1 CSP ustálil, že podstatným bolo opísanie rozhodujúcich okolností nesprávneho právneho posúdenia rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania. Odvolací súd sporovým stranám nepriznal nárok na ich náhradu, pričom žalobca argumentoval tým, že trovy konania mu mali byť priznané.

14. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (písm. a), ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c).

14.1. Podľa § 421 ods. 2 CSP nie je dovolanie podľa odseku 1 prípustné tiež vtedy, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu o nároku na náhradu trov konania (§ 357 písm. m/ CSP).

15. Keďže v preskúmvanej veci dovolanie žalobcu odôvodnené nesprávnym právnym posúdením veci smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku o trovách konania, prieskum ktorého je dovolacím súdom z hľadiska (ne)správneho právneho posúdenia v zmysle § 421 ods. 2 CSP vylúčený, najvyšší súd dovolanie v tejto časti považoval za neprípustné.

16. Pre prípad, že žalobca v súvislosti s výrokom odvolacieho súdu o trovách konania namietal (tiež) nedostatočné odôvodnenie, či nepreskúmateľnosť napadnutého odvolacieho rozhodnutia (§ 420 písm. f/ CSP) najvyšší súd s poukazom na už vyššie uvedené východiská (body 8 až 12), ako aj dôvody uvedené odvolacím súdom (body 37 až 42 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia) zotráva aj v tomto prípade na závere, že nosné dôvody rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania nemožno považovať za celkom zjavne nedôvodné, ani za arbitrárne, či právne nekonformné.

17. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

18. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.